

Ciała diasporyczne. Etnografia doświadczeń migracyjnych kubańskich kobiet w Europie

Kryzys, który od jakiegoś czasu zachodzi na Kubie nie jest nagłośniony. Ponad milion osób (10% populacji Kuby) opuściło wyspę w latach 2022-2023. Oficjalne dane dotyczące migracji, upublicznione po raz pierwszy przez kubański rząd, pokazują, że populacja Kuby spadła z 11 181 595 w grudniu 2021 r. do 10 055 968 w grudniu 2023 r. To więcej niż w czasie tak zwanej Złotej Emigracji (czyli pierwszej fali kubańskiej porewolucyjnej emigracji w latach 1959-1962), Lotów Wolności (operacji, która umożliwiała transport Kubańczyków do Miami w latach 1956-1973), masowych wyjazdów drogą morską z portu Mariel w 1980 r. i kryzysu migracyjnego w 1994 r.

Sfery rządowe, świadome wagi kryzysu, potwierdziły silne przywiązanie kraju do wartości rewolucyjnych. Hasztagi #SomosCuba (Jesteśmy Kubą) i #SomosContinuidad (Jesteśmy ciągłością) są powszechnie używane przez kubańskich rewolucjonistów, w tym członków rządu w mediach społecznościowych, podczas gdy dla zwykłych Kubańczyków bolesny upadek rewolucji kubańskiej przenika ich historie życiowe, zarówno na Kubie, jak i za granicą.

Podczas gdy mężczyźni są bardziej skłonni do upolityczniania kryzysu i oskarżania kubańskiego rządu o pozbawienie ich tego, co do nich należało, kobiety aktywnie szukają sposobów na dostosowanie się i odbudowanie swojego życia. Odnosi się to również do osobistych i zawodowych ścieżek kobiet poza wyspą.

Sięgając po narzędzia antropologii feministycznej, projekt analizuje doświadczenia migracyjne kubańskich kobiet, zwracając uwagę na ich umiejscowienie w ciele i zakorzenienie w konkretnych miejscach. W ten sposób proponuje nową perspektywę dla interpretowania przemian projektu rewolucyjnego; pokazuje jego upadek i w ten sposób pozostaje w opozycji do oficjalnych narracji o kontynuacji. Stawiane są pytania o formy i znaczenia różnych praktyk cielesnych i ich związek z tworzeniem się podmiotowości u kobiet. Szczególnie istotne są też społecznie funkcjonujące wzorce pracy kobiet, które rozumieć trzeba jako zakorzeniane w ciele i miejscu. Tworzą się one na przykład poprzez tradycyjne przypisywanie kobiecie obowiązku opieki nad rodziną, poprzez preferencje w zatrudnieniu. W nowych kontekstach europejskich, w jakich znajdują się kubańskie migrantki, dokonuje się hiperseksualizacja ich cielesności bazująca na kategoriach genderowych i rasowych. Skłania to kobiety do refleksyjnego wglądu we własną sytuację i do przemyślenia sposobu, w jaki ich ciało pojawia się, jest postrzegane i traktowane w środowiskach pracy. Projekt proponuje perspektywę porównawczą i odnosi się do kontekstu najliczniejszych kubańskich diaspor w Europie: Hiszpanii i Włoszech.

Wyniki projektu zostaną zaprezentowane w formie publikacji w krajowych i międzynarodowych recenzowanych czasopismach oraz podczas krajowych i międzynarodowych konferencji, a także innych wydarzeń akademickich.